

Kommunene, Arkivverket og tilsyn

IKA Kongsberg

4. september 2024

Avdelingsdirektør Kjetil Reithaug

Arkivvurdering og tilsyn
Arkivverket

Eller:

Hva ser vi etter og hva finner vi?

ARKIVVERKETS TRE ROLLER

Bevare, formidle
og tilgjengeliggjøre

Øverste
arkivmyndighet

Utviklingsaktør
for arkivsektoren

Tilsyn og veiledning

- › Entydige utvalgskriterier
- › Likebehandling
- › Økt fokus på økt forståelse (veiledning)

Hvorfor tilsyn?

- Å bidra til at offentlige organer får bedre arkiver

Fordi

- støtte saksbehandling
- offentlighet i forvaltningen
- for rettsikkerheten
- kilde til kunnskap om kultur, samfunn og identitet
- og grunnlagsmateriale for forskning

For alles
rettssikkerhet,
demokrati og
kulturarv
#arkiv

Hva slags tilsyn?

- Lovlighetstilsyn
- Brukerorientert arkivtilsyn
- Basert på innspill fra kommuner, IKAer, statlige virksomheter m.m.
- Nytte for kommunene
- Rapportene skal kunne brukes
- Bedre oppfølging
- Mer læring?

Brukeren i sentrum

Tilpasset *brukernes* behov

Hvem er så det?

- arkivleder og arkivmedarbeidere
- øverste ledelse
- mellomledere, saksbehandlere og it-tjeneste
- Innbyggernes behov

Tallenes tale

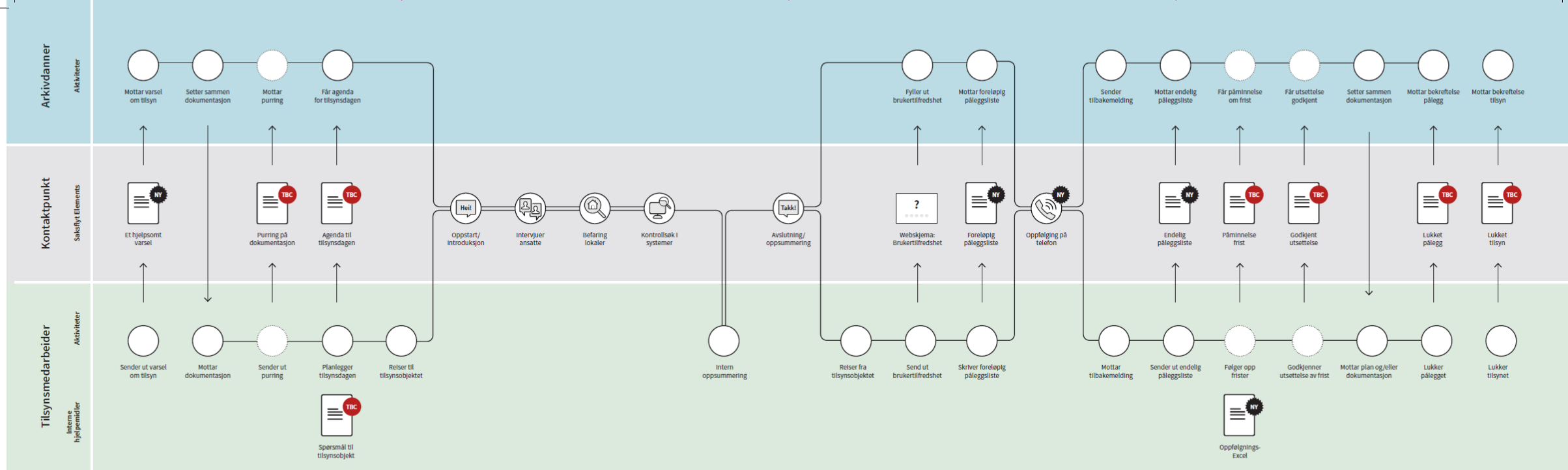

- 2018: 74 tilsyn (55 kommune/19 stat)
- 2019: 69 tilsyn (51 kommune/18 stat)
- 2020: 26 tilsyn (18 kommune/8 stat)
- 2021: 60 tilsyn (40 kommune/20 stat)
- 2022: 65 tilsyn (37 kommune/28 stat)
- 2023: 60 tilsyn (35 kommune/25 stat)
- 2024: 54 tilsyn (32 kommune/22 stat)

Risikobasert utvelgelse av tilsyn

- Risikokalkuleringsmodellen avgjør om en virksomhet har **høy, medium** eller **lav risiko**.
- Kriteriene for å havne i kategorien «høy risiko» er svært strenge.
- Utvalgte risikoindikatorer og nøkkeltall følges kontinuerlig på bakgrunn av årlig innrapportering av data fra virksomhetene og øvrig informasjon fra media og tipsere.
- Vurderingen endres derfor fra år til år, basert på risikobildet.
- En rekke informasjonskilder:
Årlig **spørreundersøkelse, historikk, medieoppslag, tips**
m.m.

Forberedelse

- Varsler
- Får dokumentasjon
- Ser etter svakheter, spesielle styrker, «det spesielle», «skandalen»
- Pilot og copilot samarbeid og planlegge

Hjelpsomt varsel - be om dokumentasjon

- Hva er deres største utfordring? Tips oss gjerne hvis det er noe spesielt dere ønsker fokus på.
- Gjeldende arkivplan inkludert arkivrutiner og relevante instruksjer
- Statistikk over journalførte dokumenter fra sak-/arkivsystemet de siste tre kalenderår
- En oversikt over organets fagsystemer,
- Oversikt over alle elektroniske systemer som har journal for saksdokumenter (inngående/utgående)

Kommer vi for å «ta dere»?

- Samtale/intervjuteknikk
- På samme side
- Hjelp
- Men finne feilene for å vite hvor sette inn
- Hjelp å forstå "hvorfor arkiv" i organisasjonen
- Prioritering hos dere blir lettere

Hva ser vi etter?

Det er forskjellig fordi:

- Stort spenn i kompetanse, ressurser, involvering osv
- Våre forberedelser er viktige for hvilket nivå vi «graver på»

Generelt:

- Forståelse, forankring, faktiske rutiner, faktisk oversikt, implementering/oppfølging av rutiner/krav

.... og hva finner vi

- Oppdater arkivplan
- Dokumenter arkivansvar
- Dokumenter hvordan ivaretar krav til elektroniske systemer
- Dokumenter/plan langtidsbevaring elektroniske
- Systemoversikt
- Sikre krav til spesialrom
- (Plan) ordne og listeføre papirarkiv
- Positivt hva kommunene faktisk får til etter tilsyn

Litt statistikk

- Antall pålegg 2023: **174** (2022: 368)
- Antall pålegg lukket 2023: **183** (2022: 275)
- Antall tilsyn lukket uten åpne pålegg 2023: **33**
(2022: 31)
- Tilsyn lukket med åpne pålegg 2023: **16** (2022: 20)

Selve tilsynet

- › Fysisk eller video
- › Oppstartsmøte
- › Intervjuer, stikkprøver og befaring i arkivlokaler
  - › Arkivleder og eventuelt øvrig personale. I løpet av denne bolken ønsker vi et halvtimes møte med to ledere, og det samme med to saksbehandlere.
- › Oppsummeringsmøte

Tilsyn – med veiledningseffekt

- › Hensikten med tilsyn er å bidra til at offentlige organer får bedre arkiver.
- › Foreløpig tilsynsrapport innen 10 virkedager
- › Spørreundersøkelse til objekt: hvordan de opplevde tilsynet
- › Skriftlig tilbakemelding på foreløpig rapporten innen fire uker
- › Kort oppfølgingsamtale for å snakke om innholdet i rapporten, avklare misforståelser, svare på spørsmål
- › Lage handlingsplan for å lukke avvikene.
- › Sende inn dokumentasjon på at avvikene er utbedret innen fristene (Standard er seks måneder)

Pålegg 3: Utarbeid rutinar for elektronisk behandling av arkivdokument

Krav Arkivforskrifta § 12 seier at offentlege organ har plikt til å utarbeide rutinar for oppretting, mottak, utveksling, arkivering, vedlikehald og bruk av dokument som skal inngå i eit arkiv.

Offentlege organ som arkiverer dokument elektronisk må følge Riksarkivaren si forskrift kapittel 3. Organet må ha rutinar i samsvar med §§ 3-2, 3-4 og 3-6 som dokumenterer mellom anna ansvar og rettar i arkivsystem, oppbevaring og sikring av arkivdokument og skanning av papirdokument.

Kvifor er dette viktig? Elektroniske arkiv er utsette for ein del andre risikomoment enn papirarkiv, og det er derfor større krav til å kunne dokumentere korleis ein møter risiko knytta til handtering og oppbevaring av elektronisk arkivmateriale. Arkivregelverket sine krav til dokumentasjon av rutinar og planar er begrunna i sikring av autentisitet, integritet, nytte og pålitelegheit. Kommunen må kunne stole på og ha tillit til eigen dokumentasjon.

Funn Bokn kommune har arkivert fullelektronisk i Websak sidan 01.01.2018, men har ikkje fullstendige rutinar og dokumentasjon for dette. Det synast til dømes å vere

uklart kva for dokument som skal journalførast, og mangel på gode rutinar for dette.

Dei same rutinane mangler for dei fullelektroniske fagsystema Visma rekruttering, Visma flyt skole og Infodoc.

Korleis lukke avviket? Bokn kommune må lage rutinar for elektronisk behandling av arkivdokument i desse fullelektroniske arkivsystema:

- ✓ WebSak
- ✓ Visma rekruttering
- ✓ Visma Flyt skole
- ✓ Infodoc

I fall kartlegginga i pålegg 5 avdekkjer fleire fullelektroniske arkivsystem, må de lage tilsvarande rutinar for dei òg.

Tips Sjå [retteleiaren vår for dokumentasjonskrav for fullelektroniske arkivsystem på arkivverket.no](#).

Frist 26.01.2021

Tips fra en tilsynsfører

- Før dere begynner utbedring: Les avsnittene «Funn» og «Hvordan lukke avvikene» en gang til
- Før dere begynner utbedring: Spør hvis dere lurer på noe
- Underveis i utbedringsarbeidet.....les avsnittene «Funn» og «Hvordan lukke avvikene» en gang til
- Underveis i utbedringsarbeidet: Spør hvis dere lurer på noe

10 tips til god dokumentasjonsforvaltning.

Så blir det kanskje lettere når dere får tilsynsbesøk....

Tips 1: Bestem og dokumenter hvem som gjør hva - og hvem som har ansvaret

- › Få med alle deler av arkivarbeidet i hele organisasjonen.
- › Pass på at alle kjenner sin rolle, oppgaver og ansvar.
- › Husk arkiv-perspektivet ved endringer i for eksempel organisasjonsstruktur eller datasystemer.
- › Les mer i [veileder for dokumentasjon av arkivansvar](#).

Tips 2: Vit hva dere lager, hvilke regler som gjelder og hvordan dere redder det til slutt

- Dette er en vesentlig del av arkivplanen. Den skal beskrive hvordan arkivarbeidet er organisert, hvilke rutiner som gjelder, hva arkivet består av og hvordan det skal tas vare på.
- Les mer i [veileder for hvordan etablere internkontroll for arkiv](#).

Tips 3: Vit hvor den elektroniske dokumentasjonen (arkivene) er

- Ha oversikt over alle elektroniske systemer som danner og inneholder arkiv - det er ikke bare sakarkivet og det er ofte flere enn man tror.
- Kartlegg hva som skal tas vare på, og hvor lenge.
- Les mer i [veileder for dokumentasjonskrav for fullelektroniske systemer](#)

Tips 4: Lag gode rutiner for alt av elektronisk arkiv

- Gode rutiner reduserer risiko og hever kvaliteten på arkivet.
- De skal beskrive ansvarsforhold, arbeidsrutiner og systemteknisk informasjon for alle fullelektroniske systemer som styrer arkivering eller tilgang til arkivdokumenter
- Les mer i [veileder for systemoversikt med beskrivelser](#).

Tips 5: Bestem hvordan dere skal kvalitetssikre dokumentasjonen (arkivene)

- God kvalitetssikring er avgjørende for tilliten til dokumentasjonen som finnes i arkivet, og for at journalen skal fungere som et verktøy både internt, for innbyggerne og pressen.
- Les mer i [veileder for kvalitetssikring av elektronisk journal](#).

Tips 6: Ha en plan for «den elektroniske evigheten»

- Å bevare elektronisk arkivmateriale trygt og tilgjengelig over lang tid krever kunnskap og langsiktig planlegging.
- Les mer i [veileder for hvordan planlegge langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale.](#)

Tips 7: Rydd kjeller og loft

- Eldre og avsluttet papirarkiv skal ordnes, pakkes og merkes.
- Det kan være tidkrevende arbeid, så ha en plan for når og hvordan det skal skje.
- Les mer i [veileder for hvordan planlegge ordning og listeføring av papirarkiv](#).

Tips 8: Oppbevar gamle papirarkiver riktig

- Arkivene skal være sikret mot vann, brann, skadedyr og andre fysiske farer.
- Materialet skal være tilgjengelig for dem som skal bruke det, og ikke for andre.
- Bruk oppsettet i [riksarkivarens forskrift kapitel 2](#).

Tips 9: Samarbeid med andre

- Sørg for faglig påfyll og deling av kompetanse.
Det finnes mange som jobber med de samme problemstillingene.
- Snakk med IKT og ledelsen!

Tips 10: Hjelpen finnes – bruk den!

- Delta på konferanser/samlinger/kurs. Bygg nettverk med andre arkivledere og arkivarer slik at du ikke blir stående alene.
- Bruk IKA aktivt, gjerne også på tilsyn!
- Finn og bruk veilederne våre

Tilsynsrapporten -> veiledere

- › Alle pålegg har lenker til veiledere
- › Utarbeidet veiledere til de vanligste avvikene

Veiledere for offentlig sektor (1)

- › [Veileder for dokumentasjon av arkivansvar](#)
- › [Etablere internkontroll for arkiv](#)
- › [Metode for identifisering og sikring av dokumentasjon](#)
- › [Veileder for arkiv ved interkommunale samarbeid](#)
- › [Veileder for systemoversikt med beskrivelser](#)
- › [Veileder for dokumentasjonskrav ved fullelektroniske arkivsystemer](#)

Veiledere for offentlig sektor (2)

- › [Veileder for bevaring av nettsteder](#)
- › Veiledere for [arkivpliktig informasjon i felles saksbehandlingssystem](#) (en for [eiere](#), en for [statlige](#) brukere, en for [kommunale](#) brukere)
- › [Veileder for arkivering og journalføring i departementene og statlige virksomheter](#)
- › [Veileder for kvalitetssikring av elektronisk journal](#)
- › [Arkivvettregler i krisetid](#) (pandemi)

Veiledere for offentlig sektor (3)

- › Hvordan planlegge ordning og listeføring av papirarkiv
- › Veileder for vurdering av dokumenter med særskilt verdi som historisk dokumentasjon
- › Veileder for mediekonvertering av papirarkiver
- › Veileder for midlertidig utførsel av arkiv til utlandet
- › Hvordan planlegge langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale
- › Veileder for utførsel av arkiv til utlandet

E-læringskurs om journalføring og arkivering

- Vinklet mot statlig ansatte men like relevant for kommunene
- Fins både på DFØs og KS sin læringsportal
- [Tar 20 minutter å gjennomføre](#)

Veiledning: Gevinster for brukerne

- › Bedre, mer brukervennlig og mer tilgjengelig veiledning
- › Praktisk støtte i arkivarbeidet
- › Enklere å lukke avvik
- › arkivverket.no som kunnskapsbase og oppslagsverk
- › Bedre brukeropplevelse på nettsiden

På sikt...

- › Færre pålegg?
- › Færre henvendelser om veiledning?
- › Bedre arkiver for avlevering?

Arkivverkets veiledere skal være det første stedet forvaltningen finner aktuell og brukervennlig veiledning som gir faglig trygghet i det praktiske arkivarbeidet.

Veiledere: Gevinster for Arkivverket

Internt

- › Veiledning på nettsiden som prioritert oppgave
- › Tetter «hull» i eksisterende veiledning
- › Mindre dobbeltarbeid
- › Kvalitetssikring og eierskap til produktet
- › Lærerikt å konkretisere regelverket
- › Samarbeid i seksjonen og på tvers i AV
- › Lærer ny måte å jobbe på
- › Nyttig som oppslagsverk og for læring internt

Eksternt

- › Bedre veiledning (også etter tilsyn)
- › Bedre kommunikasjon om eget regelverk
- › Bedre utnytting av nettsiden som veiledningskanal
- › Raskere saksbehandling

